

[eu och facket]

Irländarna röstar om Lissabonfördraget – igen

I juni 2008 röstade det irländska folket med bred marginal nej till Lissabonfördraget, som i praktiken är en grundlag för EU. Irland är det enda land inom EU som har ett domstolsbeslut som ger rätten för folket att rösta om de omfattande maktöverlåtelse till EU, som Lissabonfördraget innebär. I övriga länder har EU:s stats- och regeringschefer och EU-kommissionen med olika odemokratiska tricks gjort allt för att undvika folkomröstningar. I Sverige sade en kraftig majoritet av riksdagsledamöterna ja till Lissabonfördraget den 20 november förra året praktiskt taget utan folklig debatt.

Nu skall det irländska folket den 2 oktober tvingas rösta en gång till om exakt samma Lissabonfördrag som förra gången. Det irländska folket röstade nämligen fel enligt EU-etablissemang, så det måste rösta två gånger.

För att de skall rösta rätt dvs. ja denna gång fattade EU:s stats- och regeringschefer inklusive EU:s ordförande Fredrik Reinfeldt ett så kallat beslut på toppmötet i juni år att det irländska folket skulle få ett antal nationella rättsliga garantier inom familjepolitiken, skattepolitiken och för behållandet av Irlands neutralitet.

Dessutom fick det irländska folket en förklaring om löntagarnas rättigheter och den offentliga sektorn. Denna förklaring är fullständigt intetsärande och lika värdelös som när det svenska EU-

etablissemang inför folkomröstningen 1994 uttalade att det svenska arbetsmarknadsmodellen var en svensk angeläget som EU inte skulle lägga sig i. Efter den allsmäktiga EU:s domstols utslag i Vaxholm/Lavalmålet i december 2007 vet vi nu alla insatta att detta inte var sant.

Mary Lou McDonald, vice ordförande i vänsterpartiet Sinn Fein och fram till i somras ledamot i EU-parlamentet, säger att de "rättsliga garantier" som regeringen har fått inte på något sätt ändrar texten i fördraget eller ändrar på den påverkan som fördraget kommer att få på Irland.

JIMMY KELLY SOM ÄR ORDFÖRANDE för fackförbundet Unite, säger att irländarna tvingas rösta om exakt samma fördrag.

– Fackföreningsrörelsen har inte fått några som helst garantier som skyddar löntagarnas rättigheter. På basis vad som står i Lissabonfördraget så är fackföreningsrörelsen helt underkastat EU:s domstols beslut och tolkningar.

– Och efter domstolens utslag i Laval, Viking, Ruffert och Luxemburgmålen vet vi vad detta innebär; lönedumpning och social dumpning samt försvagade eller inga kollektivavtal alls.

Det är glädjande att löntagarnas rättigheter har rykt fram som en av viktigaste frågor i valkampanjen, som utmanar ja-sidans enfaldiga kampanj med ett stort inslag av skrämsel och hot. Vanligt folk har inget förtroende varken för Lissabonfördraget eller den sittande regeringen. Om folk går till valurnorna och röstar så blir det ett nej 2 oktober.

Jan-Erik Gustafsson

Bli med i Folkrörelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk

Lavaldomen och EU:s utstationeringsdirektiv visar att EU är ett allvarligt hot mot den svenska arbetsmarknadsmodellen med konflikträtt och kollektivavtal, eller med andra ord ett grundskott mot de landvinningar som svensk fackföreningsrörelse gjort de senaste hundra åren.

Lissabonfördraget, den nya EU-grundlagen, innebär inget skydd för de fackliga rättigheterna såsom det hävdas från LO-ledningen och andra EU-entusiaster. Tvärtom så innebär Lissabonfördraget i praktiken att Lavaldomen och andra antifackliga EU-domar grundlagsfästs, dvs. de blir cementerade och opåverkbara för politiska beslutsfattare.

Och, som vanligt i EU-sammanhang, det kommer mera. På riksdagens bord ligger en proposition som syftar till att införliva EU:s tjänstedirektiv i svensk lagstiftning, vilket medför att låglönekonkurrensen kommer att breda ut sig än mer.

EU-kommissionen kommer inom kort att lägga fram ett säsongsarbetardirektiv som enligt LO:s ordförande Wanja Lundby-Wedin öppnar för "en total avreglering av arbetsmarknaden".

För att bjuda motstånd mot denna förödande utveckling har Folkrörelsen Nej till EU initierat ett tvärfackligt nätverk, Folkrörelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk. Det är öppet för dig som är fackligt aktiv (eller bara medlem) och EU-kritisk. Det kostar ingenting och du behöver inte vara

medlem i Folkrörelsen Nej till EU (men det är inget hinder).

Nätverkets syfte är utbyte av information, kunskapsuppbyggnad samt att anordna och samordna olika aktiviteter. Nätverket har startat som en mejlgrupp för informationsspridning och med att producera ett digitalt nyhetsbrev. Det kommer också att beredas utrymme för nätverket på hemsidan www.nejtill.eu.se. Efterhand avser vi att anordna seminarier, hearingar, studiecirklar etc.

Nätverket avser också att etablera kontakt och samarbete med andra fackligt inriktade EU-kritiska organisationer, såsom Fagbevaegelsen Mod Unionen i Danmark, Trade Unionists Against the EU Constitution i England och Nei til EU:s Faglig utvalg i Norge.

Nätverket administreras av Gösta Torstensson, Folkrörelsen Nej till EU (och passiv medlem i Kommunal). Du som vill bli med i nätverket mejlar gosta.torstensson@nejtill.eu.se. För mer information ring 070-286 08 70.

Eva Anderzon, Kommunalarbetareförbundet
Jan-Erik Gustafsson, Fackförbundet ST
Jannika Fahlander, Handelsanställdas Förbund
Jannis Konstantis, Fackförbundet Seko
Kent Wahlberg, Livsmedelsarbetareförbundet
Maria Pohn, Vårdförbundet
Mats Norrstad, Lärarförbundet
Minna Pyykölä, Journalistförbundet
Patrik Ljunggren, Transportarbetareförbundet
Peter Lilja, Industrifacket Metall
Rolf Axelsson, Hamnarbetareförbundet

Facket tar parti för sitt eget bästa

Vid den här tiden nästa år är vi mitt i valrörelsen och 2010 blir ett ödesår. På alla fronter rullar de borgerliga partierna Sverige tillbaka mot det gamla klassamhället och det finns bara en kraft som kan stoppa antiutvecklingen – fackföreningsrörelsen. Jag vill därför påminna om Trondheimsmodellen, beskriven av Aron Etzler i boken med samma namn, om hur norska LO inför valet 2003 satte en egen politisk agenda, bland annat återkommunalisering och reformering av offentlig sektor. Socialdemokraterna tvingades gå till val på fackets krav och belönades med väljarstöd.

Det är hög tid att göra svensk praktik av de erfarenheterna, det vill säga ett valmanifest, en kravlista, för att vänstervrida Sverige. Om den lämnar socialdemokratiska partiet är kallsinnigt så fine, då stödjer facket det parti som stödjer facket.

Facklig politisk samverkan ledde en gång till generösa välfärdsystem, som återkopplade i starkt väljarstöd för socialdemokratin. En positiv spiral som fjädrade länge men som nu tappat all uppåtstuds. I dag finns ingen anledning för LO att skänka pengar och lojalitet åt ett parti med den bärande ideologin att inte skrämja bort borgerliga medelklassväljare.

DEN IDEOLOGISKA KOLLAPSEN beror på EU:s järnbur, där inne finns inget utrymme för politik bortom avregleringar och budgetdisciplin förutom oenighet om storleken på skattesänkningarna.

Unionen är skapad för Mona Sahlins hjältar – entreprenörerna. EU-kommissionen slår fast att ”Europa måste bli bättre på att främja entreprenörsanda. Det behöver fler nya och blomstrande företag som är villiga att skörda frukterna av marknadernas öppnande...” (Grönbok januari 2003).

I en rapport från Institutet för tillväxtpolitiska studier bedöms verksamheter inom vård – skola – omsorg till ett värde av 150–250 miljarder vara möjliga att konkurrensutsätta i Sverige” (Arbetsrapport R2008:005).

Men det är inte LO:s medlemmar som tjänar på att marknaden lägger under sig vårt samhälle. För marknaden tillåter dig inte att välja. Det är marknaden som väljer dig och den vill bara ha de mest lättbehandlade patienterna, de friskaste

åldringarna och de mest högpresterande eleverna.

Sanningen är att även stora delar av den svenska medelklassen helst skulle välja bort marknaden om de bara kunde. Massor av människor bara längtar efter solidarisk jämlikhetspolitik så de ska slippa sätta sina barn i friskola för barnens eget bästa, eftersom de vet att det innebär samhällets sämsta. Men vad ska de göra när hela samhället byggs om för att främja deras egenintresse?

Fackets medlemsras beror förstås på regeringens politik men också på att människor inte märker att rörelsen gör skillnad. En radikal kravlista skulle däremot kunna förändra allt.

Är Wanja Lundby-Wedin medlemmarnas eller den socialdemokratiska partistyrelsens ordförande?

Ann-Charlott Altstadt

Strejk bland brittiska postanställda

Brittiska facket för postanställda, CWU, har under början av hösten strejkat i protest mot planerade nedskärningar.

Konflikten, som omfattar England och Nordirland, handlar om hur Royal Mail ska rusta sig inför framtiden. Enligt facket är tusentals jobb i farozonen och Royal Mail skär ner i stället för att anpassa organisationen till nya villkor.

En talesperson för postfacket CWU säger till BBC att internetbanker och andra onlinetjänster visserligen har minskat antalet traditionella brev.

– Men å andra sidan handlar människor mycket mer på nätet, vilket ökar antalet paket som behöver levereras, säger hon.

CWU organiserar omkring 160.000 brittiska postanställda och den aktuella konflikten rör 130.000 av dem.

I bakgrunden till konflikten finns tre EU-direktiv som syftar till att steg för steg avreglera och privatisera posthanteringen inom EU. Det tredje postdirektivet ska öppna upp all posthantering för konkurrens från och med 1 januari 2011.

CWU och andra brittiska fackförbund har tvingat Labourregeringen, med premiärminister Gordon Brown i spetsen, att skrinlägga planerna på en privatisering av posten.

Jan-Erik Gustafsson

Etablissemanget försöker skrämma irländarna att rösta ja

Fredagen den 2 oktober folkomröstar irländarna för andra gången om Lissabonfördraget.

Förutsättningarna är i några avseenden annorlunda: Om irländarna röstar ja kommer alla medlemsländer att behålla sin kommissionär efter 2014. Det är ett politiskt löfte från EU:s nuvarande ledning. Men någon förändring av fördragstexten har inte gjorts.

Nytt sedan den första folkomröstningen är även ett antal preciseringar av vad Lissabonfördraget innebär – enligt Fredrik Reinfeldt och hans kollegor i de andra 26 medlemsländerna:

- Rätten till liv (abortförbud), skydd av familjen och rätten till utbildning förblir irländska avgöranden.

- Beslut om skatter i EU kräver fortsatt enhällighet bland EU:s medlemsländer.

- Lissabonfördraget påverkar inte Irlands neutralitet.

I sak innebär dessa ”rättsliga garantier” inget nytt. Syftet är att ”lugna det irländska folket och undanröja dess betänkligheter” såsom det formulerades i beslutet vid EU-toppmötet i juni.

– De så kallade garantierna ändrar inte en stavelse i själva fördraget, säger Patricia McKenna, som är ledare för nej-organisationen Peoples Movement.

– Den 2 oktober kommer vi att rösta på exakt samma fördrag med exakt samma konsekvenser för Irland och EU, som vi gjorde förra året.

LISSABONFÖRDRAGET ÄR OFÖRÄNDRAT, men det ekonomiska och politiska klimatet är annorlunda sedan den första folkomröstningen.

Förra hösten sprack den finansiella spekulationsbubblan och den ekonomiska krisen drabbade Irland med full kraft. Landets BNP minskade med tre procent under 2008 (jämfört med en tillväxt på sex procent under 2007). Arbetslösheten är på väg upp över 14 procent och budgetunderskottet har vuxit till nästan 13 procent av landets BNP, enligt Irlands centralbank.

Till följd av att Irland ingår i Euroland kan man inte driva en egen valutapolitik eller penningpolitik. Man sitter fast i en ekonomisk-politisk tvångströja. Det enda redskap regeringen

har är finanspolitiken.

Men landets budgetunderskott är det största i hela EU och kan jämföras med taket i EU:s stabiliseringspakt på 3 procent av BNP i underskott. Från EU-kommissionen i Bryssel kommer det därför ovillkorliga krav på åtgärder för ”att gradvis återställa den finanspolitiska hållbarheten”. Regeringen svarar med att höja skatterna för löntagarna samtidigt som avgifterna i sjukvården fördubblas och offentliganställdas pensioner skärs ned.

Den växande massarbetslösheten och regeringens extrema åtstramningspolitik har skapat oro och rädsla bland stora delar av befolkningen. En rädsla som ja-sidan gör allt för att exploatera. Hoten om att allt blir ännu värre med ett andra nej gör intryck bland människor vars ekonomi och tillvaro redan slagits sönder.

Patricia McKenna menar att det borde vara tvärtom.

– När till och med den franske presidenten Sarkozy säger att EU:s ekonomiska politik har misslyckats, och då talar han om den politik som är grundlagsfäst i fördraget, kan inte Irlands regering hävda att EU står för framgång och stabilitet. Det blir inte trovärdigt, säger hon

DET VI SER IDAG ÄR RESULTATET av EU:s nyliberala experiment med avregleringar, privatiseringar och skattesänkningar. Finanskrisen är i grunden ett gigantiskt marknadsmisslyckande som eldats på av det nyliberala politikermislyckandet. Och Lissabonfördraget innebär ingen skillnad jämfört med det nu gällande Nicefördraget. EU:s dogmatiska och misslyckade ekonomiska politik förblir oförändrad och cementerad.

Den irländska regeringens försök att vältra över krisens bördor på löntagarna, har mött fackligt och folkligt motstånd. När regeringen i februari offentliggjorde ett första sparpaket fylldes huvudstaden Dublins gator av mer än 100.000 demonstranter som protesterade mot de många nedskärningarna. Regeringspartierna Fianna Fail och Green Party är idag mäkta impopulära. Bara 17 procent av irländarna har förtroende för regeringen.

När oppositionspartiet Labour inledde sin jakampanj den 1 september sade partiledaren Eamon Gilmore att han var bekymrad över risken för ett nej på grund av krisen och väljarnas vrede över regeringen.

Dagen därpå sade premiärminister Brian

Cowen från Fianna Fail att väljarna mycket väl kan skilja mellan olika frågor, och att Irland mer än någonsin behöver tillhöra EU:s kärna.

Ja-sidans folkomröstningskampanj är osaklig. Inget av de mängder av plakat som ja-sidans politiska partier och olika täckorganisationer, såsom "Ireland for Europe", "Women for Europe", "Europe for Ireland", har hängt upp på lyktstolparna i centrala Dublin handlar om själva Lissabonfördraget. Budskapen är istället "Ireland needs Europe", "Vote for Recovery", "Yes for the Economy" för att nämna några typiska exempel.

I THE IRISH TIMES OCH ANDRA massmedior försöker premiärminister Brian Cowen, Labourledaren Eamon Gilmore, EU-parlamentets före talman Pat Cox, Ryanairdirektören Michael O'Leary och andra företrädare för det irländska makt-etablissemanget att skrämja folket att rösta ja genom att måla upp de gräsligheter som kommer att drabba den gröna ön om de inte böjer sig för övermakten i Bryssel: Arbetslösheten kommer att stiga. Utländska investerare kommer att lägga benen på ryggen. Regeringens förhandlingsstyrka kommer att förtvina. Irland kommer att sättas i politisk karantän, ja till och med att tvingas lämna EU.

Hur kommer det att gå den 2 oktober? Det är omöjligt att förutspå. Men den senaste opinionundersökningen visar att stödet för Lissabonfördraget sjunker. Sedan i januari har ja-sidan tappat hela 12 procent.

Patricia McKenna tror att David återigen kan besegra Goliat.

– Lissabonfördraget kommer att avvisas av väljarna liksom förra gången, säger hon.

Taxichauffören som tar oss till Dublin Airport säger att nästan alla "working people" på Irland är emot Lissabonfördraget.

Gösta Torstensson

Europeisk kritik mot Lavaldomen

Europeiska bygg- och träarbetarfederationen hävdar att EU-domarna ibland annat Laval- och Vikingfallen bryter mot två av FN-organet ILO:s konventioner.

– Vi uppmanar fackförbunden i EU att göra en anmälan, säger generalsekreterare Sam Hägglund.

I första hand vill han att facken i de olika medlemsländerna ska försöka påverka sina regeringar som i sin tur ska påverka ILO. Men fackförbunden kan även själva vända sig till ILO. Facket anser att EU-domarna bryter mot konventionerna som reglerar föreningsfrihet samt rätten att förhandla om kollektivavtal och därmed strejkrätten.

Färre söker skydd i Spanien

Allt färre arbetare söker sig över haven mellan Afrika och Spanien. Mellan januari och juli i år tog sig 4.457 personer in i landet olagligt, enligt de spanska myndigheterna. Det är 40 procent färre än förra året.

Den ekonomiska krisen som innebär att det blir allt svårare att hitta jobb i Spanien är en bidragande orsak. Ett "effektivare kontrollsystem" har också bidragit till att de illegala migranterna blivit färre, uppger den spanske inrikesministern Rubalcaba.

Den svenska järnvägen avregleras

Vid halvårsskiftet blev Sverige det enda landet i Europa med en helt avreglerad järnvägsmarknad.

I Storbritannien är tågtrafiken delvis privatiserad, men för att undvika kaos tillåts inte mer än en tågoperatör på varje sträcka och den som vill starta en linje är tvingad att ansluta sig till ett gemensamt biljettsystem. Kaos har det blivit ändå. I början av juli fick regeringen förstatliga linjen Edinburgh-London då den privata aktören på sträckan misskött sig.

Om den svenska järnvägsavregleringen har SJ:s ordförande, den tidigare moderatledaren Ulf Adelsohn, sagt att det är "ett högt spel, förhastat och ogenomtänkt".

Irländska fackförbund är splittrade i synen på Lissabonfördraget

Den fackliga rörelsen på Irland är splittrad i sin syn på Lissabonfördraget. Men flertalet fackliga ledare står denna gång på ja-sidan. Några av dem som argumenterade emot fördraget förra gången har efter hårt tryck från Labourpartiet och löften om framtida belöningar valt ja-sidan. Det gäller framför allt Jack O'Connor som är ordförande i SIPTU.

SIPTU, som är det överlägset största fackförbundet i centralorganisationen ICTU, säger idag ja till Lissabonfördraget trots att ingenting har förändrats sedan förra gången det begav sig och trots att det uttalande som fackförbundets ledning gjort för att motivera sitt ställningstagande egentligen är en katalog av argument mot Lissabonfördraget.

Unite, som är ett av Irlands största fackförbund med omkring 85.000 medlemmar inom industri, bygg och transport på hela Irland, var kritiskt mot Lissabonfördraget redan vid den första omröstningen i juni förra året och har nu åter engagerat sig för ett nej vid den nya folkom-

röstningen 2 oktober.

Den irländska regeringen påstår att löntagarnas rättigheter kommer att skyddas med Lissabonfördraget. Jimmy Kelly, som är generalsekreterare för Unite, är inte övertygad.

– När den irländska regeringen sökte efter rättsliga garantier så fick de detta för beskattning, moralfrågor och i antalet kommissionär, men inte i fråga om löntagares rättigheter

– Istället fick vi en ”högtidlig förklaring” som är värdelös med hänsyn till hur EU:s domstol har tolkat löntagarnas rättigheter så som underlydande till arbetsgivarnas intressen.

JIMMY KELLY MENAR ATT DE europeiska fackföreningarnas försök att få tillstånd ett socialt protokoll har avfärdats och att de fackliga organisationerna istället uppmanats att ha tilltro till nationella regeringars vilja att behandla arbetare rättvist.

– Att med det i beaktande rösta ja till Lissabonfördraget skulle bevara rätten att behandla irländska arbetare med bristande respekt. EU:s institutioner skulle fortsätta ha möjlighet att följa ett synsätt som går ut på att sätta näringsliv över arbetare, och som ökar bördan för arbetare i Europa, säger Jimmy Kelly.

Av EU:s 27 medlemsländer är det bara Irland som har folkomröstat om Lissabonfördraget.

– Om folken i andra europeiska länder fått chansen att rösta hade det blivit nej i fler länder än Irland. Då hade det blivit svårare för den irländska regeringen att i samförstånd med EU driva igenom en andra folkomröstning, säger Jimmy Kelly.

Unite fokuserar på löntagarnas rättigheter och privatiseringar av offentlig verksamhet såsom social service, undervisning och sjukvård.

Men även frågan om EU:s militarisering och om Irland kan bevara sin neutralitet om Lissabonfördraget träder i kraft är viktig för Unite.

– Vi litar inte på den irländska regeringen när det gäller neutraliteten, säger Jimmy Kelly.

Som ett skäl för detta anger han att Shannonflygplatsen i det fördolda har använts för att transportera militär trupper och krigsmateriel från USA till Irak, trots att detta inte är förenligt med den irländska neutralitetspolitiken.

Unite har upplåtit sina lokaler på Abbey Street i centrala Dublin till Vote No to Lisbon-kampanjen, som backas upp av EU-parlamentarikern Joe Higgins från Socialist Party, vänsterpartiet Sinn

Fein, tvärpolitiska Peoples Movement, Irish Anti War Movement och Peace & Neutrality Alliance och en rad andra organisationer.

Även fackförbundet TEEU uppmanar de irländska löntagarna att rösta nej till Lissabonfördraget. TEEU har 45.000 medlemmar som är tekniker, elektriker och ingenjörer.

– En ja-röst till Lissabonfördraget kommer att säkerställa att marknadens intressen alltid kommer att ha företräde över löntagarnas rättigheter, säger TEEU:s generalsekreterare Eamon Devoy när vi träffas på fackförbundets nationella högkvarter på Gardiner Row i Dublin.

TEEU konstaterar att Irland inte har fått några som helst garantier som upphäver effekterna av Lavaldomen och de andra antifackliga domarna från EU-domstolen.

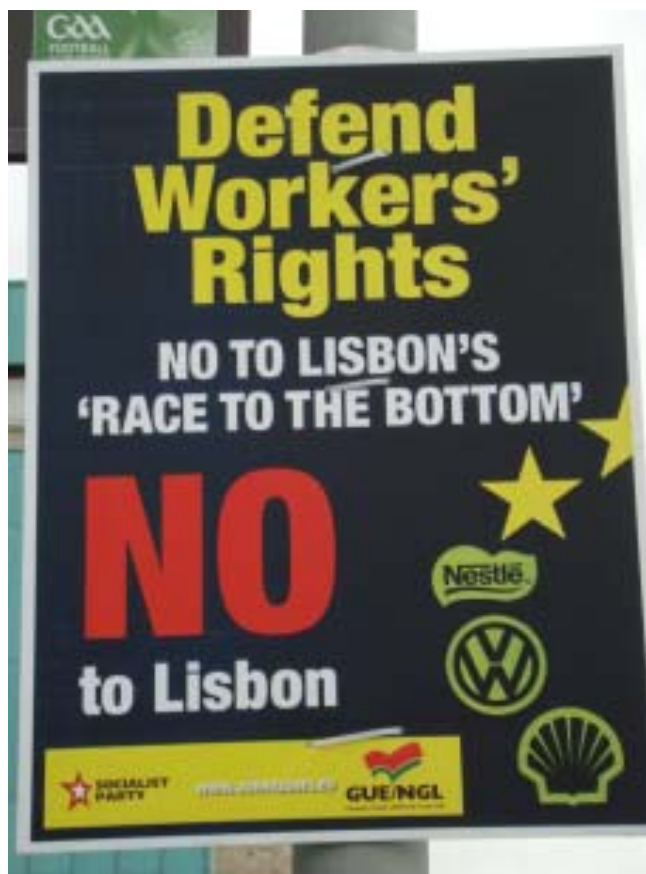
I sin uppmaning att rösta nej till Lissabonfördraget säger fackförbundet att det motsätter sig EU-domstolens tolkningsrätt inom EU som ”ett skadligt beteende för våra medlemmars långsiktiga intressen”.

Eamon Devoy påtar att allt sedan Lissabonfördraget avvisades av de irländska väljarna i juni förra året har Europafacket krävt ett socialt protokoll för att hantera den uppkomna situationen. TEEU uttryckte stöd för detta förslag och försökte att få till stånd ett sådant protokoll som fogas till fördraget, när det blev uppenbart att det irländska folket skulle tvingas rösta en gång till.

NÄR JOHN MONKS, GENERALSEKRETERAREN i Europafacket (ETUC), träffade EU-kommissionens ordförande José Manuel Barroso i maj för att argumentera för förslaget om ett socialt protokoll blev mötet resultatlöst. EU-kommissionen var ovillig att understödja ett sådant förslag.

Och vid EU-toppmötet i juni var det ingen av EU:s 27 stats- och regeringschefer som tog någon som helst notis om det brev som Europafackets mellanårskongress i Paris den 28 maj beslutade att skicka med krav om att det skulle antas ett bindande åtagande om att införa ett socialt protokoll som en del av de garantier som toppmötet skulle ge Irland för att landet på nytt ska utlysa en folkomröstning om Lissabonfördraget. Istället kom Europeiska rådet överens om en till inte förpliktande ”högtidlig förklaring” om löntagarnas rättigheter och sociala frågor.

I förklaringen” sägs att Europeiska rådet (EU-ländernas stats- och regeringschefer) ”bekräftar den stora vikt som EU fäster vid sociala framsteg

och skyddet av arbetstagarnas rättigheter”. Förklaringen understryker också betydelsen av allmännyttiga tjänster, och att nationella myndigheter har ansvar för att tillhandahålla undervisning och sjukvård. Sedan följer nio olika exempel på hur de frågorna avhandlas i Lissabonfördraget, bland annat att EU ska ta hänsyn till skillnader i de olika nationella arbetsmarknadssystemen, och respektera parterna självständighet.

I sak tillför förklaringen inget nytt. John Monks var därför kritisk efter att EU-ledarna den 18-19 juni hade enats om formuleringarna: ”Jag är besviken, men inte förvånad. Det här ger inte de nödvändiga försäkringar som vi hade hoppats på. [...] Det här är bara ett uttalande utan rättslig verkan.”

Eamon Devoy konstaterar att den ”högtidliga förklaringen” bara är en vänskaplig överenskommelse mellan EU:s statschefer och ett i praktiken värdelöst dokument för den irländska fackföreningsrörelsen.

– Den enda slutsats vi kan dra av dessa omständigheter är att det gradvisa förminskandet av löntagarnas rättigheter av de efter varandra följande antifackliga utslagen i EU:s domstol stöds av EU-kommissionen och Europeiska rådet. Detta är fullständigt oacceptabelt, säger han.

Gösta Torstensson

Lissabonfördraget stärker EU-domstolens makt

På Svenska Dagbladets debattsida [1/9] konstaterar LO:s och TCO:s chefsjurister, Ingemar Hamskär och Claes-Mikael Jonsson, under rubriken "Ökad jurismakt hotar demokratin" att det skett en maktförskjutning från folkvalda politiker till jurister och domstolar:

"Som fackförbundsjurister har vi nyligen fått ett kvitto på denna oroande utveckling. I ett antal domar på arbetsmarknadsområdet i EG-domstolen har vi sett hur domstolens jurister tolkat EU:s rättsakter i strid mot lagstiftarens syfte och lagens uttryckliga ordalydelse. Lavaldomen är kanske den mest kända. Konsekvenserna är allvarliga eftersom beslut som fattats i demokratisk ordning undermineras. Även om Lissabonfördraget ur ett fackligt perspektiv är bättre än det nuvarande fördraget så förändrar det inte EG-domstolens starka ställning inom EU-samarbetet."

Jag håller helt och fullt med om att det har skett och stadigt sker en maktförskjutning från folkvalda politiker till jurister och domstolar. Denna avdemokratisering är en konsekvens av Sveriges medlemskap i EU. Denna utveckling varnade vi EU-motståndare för under kampanjen inför folkomröstningen 1994. Men EU-entusiasterna inom arbetarrörelsen slog dövörat till och traggade sitt mantra om att "vi måste gå med för att påverka" och förlorade sig i illusioner om att man skulle skapa "ett socialdemokratiskt EU".

HURUVIDA EU-DOMSTOLEN I Laval-målet och andra antifackliga EU-domar har tolkat EU:s rättsakter "i strid mot lagstiftarens syfte och lagens uttryckliga ordalydelse" kan diskuteras. Jag är långtifrån lika tvärsäker som Hamskär och Jonsson. Men den diskussionen är mer eller mindre akademisk, och får för min del anstå till ett annat tillfälle.

Påståendet om att Lissabonfördraget är "bättre ur ett fackligt perspektiv" än det nuvarande Nice-fördraget, har jag ifrågasatt i olika sammanhang och min slutsats är den rakt motsatta: Lissabonfördraget innebär att Lavaldomen och andra antifackliga EU-domar konstitutionaliseras, förankras i unionens grundlag, och görs till prejudikat för framtida konflikter på den svenska arbetsmarknaden. [Därmed inte sagt att Nice-fördraget på något sätt är bra ur ett fackligt

perspektiv.]

Nu och här ska jag begränsa mig till att bemöta Hamskärs och Jonssons påstående att Lissabonfördraget inte förändrar "EG-domstolens starka ställning inom EU-samarbetet".

Med Lissabonfördraget byter EU:s domstol i Luxemburg namn till Europeiska unionens domstol [EU-domstolen] och får ännu mer makt. Domstolens behörighet ska gälla fördragens samtliga områden om det inte uttryckligen anges att behörigheten är begränsad. [Uttryckliga undantag görs framför allt för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken.

EU-domstolens makt kommer dessutom att utsträckas till att utveckla och tolka innehållet i den så kallade rättighetsstadga som med Lissabonfördraget görs juridiskt bindande. "Utvidgningen av EU-domstolens behörighet till att också omfatta stadgans område förutsätter [...] att beslutsbefogenheter för över till unionen", konstateras det i regeringens departementspromemoria om Lissabonfördraget [Ds 2007:48].

LISABONFÖRDRAGET INNEBÄR SÅLEDES att EU-domstolen även i formell mening får rätt att överpröva den svenska kollektivavtalsmodellen. I ingressen till rättighetsstadgan regleras det att stadgan ska tolkas av unionens och medlemsstaternas domstolar. Svenska domstolar kan och ska begära förhandsbesked av EU-domstolen för att den ska bestämma innebörden i rättighetsstadgan och därmed bestämma ramarna för den svenska modellen på arbetsmarknaden.

De fackliga organisationernas första försvarslinje i Laval-fallet var att Arbetsdomstolen inte skulle begära ett förhandsavgörande från EU-domstolen, eftersom "rätten att reglera fackliga stridsåtgärder ligger kvar hos medlemsstaterna" såsom det formuleras i ett officiellt dokument från LO, Byggnads och Elektrikerförbundet med rubriken "De fackliga organisationernas rättsliga argument i Laval-målet".

Lissabonfördraget går stick i stäv mot denna principiella hållning. Rättighetsstadgans artikel 28 erkänner rätten att "tillgripa kollektiva åtgärder" för arbetstagarna eller deras organisationer "i enlighet med unionsrätten samt nationell lagstiftning och praxis". Om Lissabonfördraget träder ikraft kan man därför inte längre hävda att arbetsrätten är en nationell angelägenhet. Beslutanderätten går förlorad till EU, närmare bestämt till de enväldiga och politiskt oansvariga

juristerna i Luxemburg.

Med Lissabonfördraget överordnas EU-rätten formellt Sveriges grundlag. Den nuvarande domstolsprincipen att unionens lagar ett uttalat företräde framför nationella lagar fördragsfästs. Visserligen har den artikel om EU:s rättsliga företräde som fanns i det nedröstade konstitutionsförslaget tagits bort, men ersatts med en särskild förklaring om att det redan är etablerad domstolspraxis: "Konferensen erinrar om att fördragen och den rätt som antas av unionen på grundval av fördragen i enlighet med EU-domstolens fasta rättspraxis har företräde framför medlemsstaternas rätt på de villkor som fastställs i nämnda rättspraxis." Dessutom har regeringskonferensen, det vill säga medlemsländernas stats- och regeringschefer, beslutat att till det nya fördraget foga ett yttrande från ministerrådets juridiska avdelning från den 22 juni 2007: "Det följer av domstolens rättspraxis att EG-lagstiftningens företräde är en grundläggande princip inom gemenskapsrätten. [...] Att principen om företräde inte kommer att införas i det framtida fördraget ändrar inte på något vis den gällande principen och domstolens gällande rättspraxis."

Lissabonfördraget medför att EU-rätten överordnas medlemsstaternas lagar, inklusive grundlag, och att EU-domstolens lagtolknings-

makt utvidgas till alla politikområden, från att idag bara gälla frågor om den inre marknaden. Maktförskjutningen från folkvalda politiker till jurister och domstolar eskalerar därför markant om Lissabonfördraget träder i kraft.

"Ökad juristmakt hotar demokratin" skriver Ingemar Hamskär och Claes-Mikael Jonsson. Lissabonfördraget ökar den redan starka juristmakten inom EU. Slutsats: Lissabonfördraget är ett hot mot demokratin. På vilket sätt och för vem är det "bättre"?

Gösta Torstensson

Vill du veta mer om Lissabonfördraget och Lavaldomen?

Då ska du köpa tre böcker som gavs ut förra året på Gausta Förlag. "Mer eller mindre demokrati?" handlar om Lissabonfördraget. "Så faller den svenska modellen" och "Så räddas den svenska modellen" handlar om Lavaldomen. Författare är Gösta Torstensson. Varje bok kostar 60 kronor, men köper du alla tre får du dem för 150 kronor [plus porto]. Beställ genom att mejla gosta.torstensson@nejtilleu.se.

Mer eller mindre demokrati?

Så faller den svenska modellen

Så räddas den svenska modellen

EU:s tjänstedirektiv öppnar upp för frihandel på storbolagens villkor

I början av 2004 presenterade EU-kommissionen ett förslag till hur tjänsthandeln inom EU ska regleras, eller snarare avregleras, det så kallade tjänstedirektivet. Kommissionen ville öppna de nationella tjänstemarknaderna i EU. Tjänster är allt från sjukvård till hårklippning, i princip allt som du inte kan tappa på foten. Den fria rörlighet för tjänster som ingår i EU:s ”fyra friheter” begränsas av att länder har olika regler för arbetsmarknaden och olika slag av offentliga monopoler.

Tjänstedirektivet handlar om att skapa en gemensam tjänstemarknad inom EU, med fri konkurrens som huvudregel. Grundtanken i direktivförslaget var att en tjänst eller en tjänste-producent som är godkänd i ett EU-land ska ha fritt tillträde till de övriga. Uppfyller tjänsteföretaget de krav man ställer i det land där företaget har sin hemvist ska det också kunna sälja sina tjänster i vilket annat EU-land som helst.

Förslaget till tjänstedirektiv skulle antas av både EU:s ministerråd och EU-parlamentet. Såväl ministerrådet som parlamentet fattade sina beslut med majoritet.

DEN 16 FEBRUARI 2006 RÖSTADE EU-parlamentet igenom en kompromiss om tjänstedirektivet, efter en maratonvotering med omkring 400 ändringsförslag, som stöddes av de två största partigrupperna, socialdemokratiska ESP och kristdemokratiska/konservativa EPP-ED.

Kompromissen innebar bland annat att:

- ursprungslandsprincipen togs bort och ersattes med ”friheten att tillhandahålla tjänster”, vilket innebär att företag från annat EU-land har rätten att etablera sig, men att värdlandet får ställa krav som rör säkerhet, miljöskydd, folkhälsa och anställningsvillkor

- företaget måste ha en representant på plats som facken kan förhandla med

- ett antal tjänstesektorer undantas, till exempel skola, vård och omsorg, den privata säkerhetssektorn, bemanningsföretag, spel, taxi och ambulans

- om el och vatten öppnas för konkurrens får företag från alla EU:s medlemsländer vara med och konkurrera

Partigrupperna var inte eniga och exempelvis de franska socialisterna röstade nej. Det blev ändå en tydlig majoritet med 394 ja, 215 nej och 33 nedlagda röster. Av de svenska parlamentarikerna så röstade de borgerliga, junilistan samt socialdemokraterna ja medan miljöpartiet och vänsterpartiet röstade nej.

Den 4 april 2006 lade EU-kommissionen fram ett reviderat förslag till tjänstedirektiv. Det nya förslaget överensstämmer huvudsakligen med den kompromiss som EU-parlamentet antog i februari.

Ursprungslandsprincipen hade ersatts med en allmän huvudregel om att medlemsländerna inte får hindra tillträdet till den egna tjänstemarknaden.

Direktivets tillämpningsområde begränsades i stort sett i enlighet med vad EU-parlamentet föreslagit. Undantagna var nu bland annat hälso- och sjukvårdstjänster, så kallade sociala tjänster som rör subventionerat boende, barnomsorg och stöd till behövande, samt offentliga tjänster utan affärsmässiga inslag.

I det reviderade förslaget fastslogs att direktivet inte ska påverka arbets- och anställningsvillkoren. Det ska inte heller påverka rätten att vidta stridsåtgärder eller rätten att strejka.

I JUNI 2006 LYCKADES näringsministrarna i EU efter många och långa diskussioner ena sig om gemensam ståndpunkt rörande tjänstedirektivet, som med smärre ändringar motsvarade kommissionens ändrade förslag från i april.

EU-parlamentet godkände den 15 november i andra läsningen ministerrådets gemensamma ståndpunkt med 405 röster mot 105. För att inte äventyra den sköra enigheten i ministerrådet valde de dominerande partigrupperna att avvisa samtliga krav på ändringar och förtydliganden vid omröstningen. Alla de tre stora partigrupperna – konservativa, socialister och liberaler – röstade för förslaget till tjänstedirektiv.

EU-ländernas regeringar gav den 11 december 2006 sitt formella godkännande till EU:s tjänstedirektiv. Beslutet fattades vid transport- och telekomministrarnas möte i Bryssel. Inga förändringar gjordes i det direktivförslag som EU-parlamentet sade ja till i november. Dagen efter undertecknades direktivet formellt av företrädare för EU:s ministerråd och EU-parlamentet.

EU:s tjänstedirektiv ska vara omsatt i nationella lagar och regler i alla EU-länder,

implementerat som det heter på EU-svenska, senast den 28 december 2009.

Efter tre års arbete ska EU:s tjänstedirektiv nu införas i svensk lag. Handelsminister Ewa Björling [m] har haft ett särskilt sekretariat för implementeringen av direktivet. Sju personer har jobbat heltid i drygt ett år. Det påverkar 90 lagar och 75 förordningar som kommer att revideras för att stå i samklang med tjänstedirektivet. Den 20 maj lämnade regeringen sin proposition till riksdagen.

Direktivet beskriver Ewa Björling som ett stort steg mot EU:s mål om fri rörlighet av tjänster. Det ska nu bli lättare för svenska tjänsteföretag att etablera sig i andra EU-länder utan hinder från krångliga tillståndsregler och tillsynsprocesser. På motsvarande sätt kommer det att bli lättare för utländska tjänsteföretag att etablera sig i Sverige.

– I stället för att tjänstehandeln huvudsakligen sker på nationell basis, som i dag, är jag övertygad om att den kommer att utvecklas över gränserna i EU, säger Ewa Björling.

REGERINGENS FÖRSLAG OM HUR EU:s tjänstedirektiv ska genomföras i Sverige får hård facklig kritik. LO och TCO har gjort ett gemensamt yttrande över förslaget. [Saco har lämnat in ett eget yttrande men med i stort sett samma krav.]

LO och TCO har i huvudsak tre avgörande invändningar mot förslaget om en ny svensk lag om tjänstedirektivet. Det första är att direktivet i det slutgiltiga beslutet säger att arbetsrätten och relationerna på arbetsmarknaden inte ska påverkas av att man inför tjänstedirektivet. Detta finns inte alls med i regeringens förslag till ny lag. Det var en avgörande del i att direktivet kunde antas och LO och TCO kräver att det ska nämnas i den svenska implementeringen.

Lika avgörande var att vissa sektorer undantogs från direktivets alla regler och vissa andra områden undantogs från de regler som gäller vid tillfällig verksamhet i annat land. Det är det senare som har vållat så mycket problem i samband med Lavaldomen. Nu föreslås att en del av undantagen för sådan tillfällig verksamhet skrivs in i den svenska lagen men bara för de delar av direktivet som handlar om information om tjänsteverksamheten.

Den tredje invändningen är en central facklig fråga. Det handlar om att det måste finnas en person att förhandla med om ett utländskt företag

har verksamhet i Sverige. Idag finns en lagregel om att utländska företag med verksamhet här måste ha en föreståndare bosatt i Sverige. EU:s domstol har i en dom mot Luxemburg sagt att kravet på bosättning inte accepteras. Regeringen föreslår att den svenska regeln ska vara kvar men inte gälla för företag från EES [EU plus Norge, Island och Liechtenstein].

EU vill göra Europa till en enda marknad för tjänster. Tjänstedirektivet öppnar upp för frihandel på storbolagens villkor. Men välfärden är ingen handelsvara, utan en rättighet. Om ett land vill ha offentliga sjukhus eller alkoholmonopol ska det vara okej. Det har dessutom visat sig att en stor gemensam välfärd skapar ett rättvisare och tryggare samhälle.

En annan kritik mot tjänstedirektivet gäller vilka villkor som ska gälla för EU-arbetare i annat EU-land. Tjänstedirektivet banar väg för företag från länder med låga löner, typ Laval i Vaxholm. Detta kommer att pressa ner lönerna och ställa land mot land i ett race mot botten där det land med lägst löner får de flesta jobben.

Visst finns en massa undantag i det slutgiltigt antagna tjänstedirektivet, men vad de är värda får vi veta först när EU-domstolen ska göra sina tolkningar.

Gösta Torstensson

[eu och facket] är ett nyhetsbrev för folkrörelsen nej till eu:s fackliga nätverk. ansvarig utgivare: jan-erik gustafsson. redaktör: gösta torstensson. adress: rondovägen 312, 142 41 skogås. tfn: 08-771 43 79. e-post: gosta.torstensson@nejtill.eu.se.

folkrörelsen nej till eu är en partipolitiskt obunden medlemsorganisation. adress: pölgatan 5, 414 60 göteborg. e-post: kansli@nejtill.eu.se. hemsida: www.nejtill.eu.se.